

Уверавање о контролама за управљање ризиком од преваре основа је успеха

Увод

Због превара и корупције, сваке године губе се милијарде долара, што доводи до неефикасности, прекинутих пројеката, финансијских изазова, организационог неуспеха и, у екстремним случајевима, до хуманитарних катастрофа. Преваре често настају због лоше дизајнираних контрола и слабог корпоративног управљања које подрива процесе организације.

Организације треба да имају развијене процедуре интерних контрола како би ограничиле ризик од преваре, а улога интерне ревизије је да оцени те контроле.

Основне чињенице о превари

Превара се може дефинисати као било која незаконита радња с карактеристикама обмане, прикривања или повреде поверења. Те радње нису засноване на претњама или физичкој принуди. Преваре се извршавају од стране лица и организација ради стицања новца, имовине или услуга; како би се избегло плаћање или губитак услуга; или у сврху осигурања личне или пословне предности.

Превара није јединствена за све типове организације. Појављује се у јавним и приватним предузећима, непрофитним организацијама, у организацијама које настоје да допринесу економском и социјалном благостању, као што су државне службе, финансијске институције и јавна и приватна услужна предузећа (вода, струја, образовање, здравство итд.). Укратко, могућност да се почини превара постоји свуда.

На начин како се организације баве ризиком од преваре може утицати законска регулатива, властита процена ризика и склоност организације ка ризику.

Превара често може довести до судског спора, губитка и отписа имовине. Стога је од суштинског значаја да свака истрага буде спроведена од стране одговарајућих квалификованих појединаца како би се смањио ризик од компромитовања доказа, погрешног оптуживања или подривања потенцијалних правних радњи.

У складу са *Међународним Стандардима за професионалну праксу интерне ревизије* усмереним на стручност (1210.A2), интерни ревизори морају поседовати довољно знања да оцене ризик од преваре и начин на који организација њиме управља.

КЉУЧНЕ ПОРУКЕ

Организације треба да имају развијене процедуре интерних контрола како би ограничиле ризик од преваре, а улога интерне ревизије је да оцени те контроле.

Организација треба да има успостављен одговарајући план превенције и одговора на превару који омогућава делотворно ограничавање и брз одговор на утврђену превару (?) и управљање ситуацијом. Ово треба да укључи дигиталне податке.

Извршни руководилац ревизије треба да размотри како се широм организације управља ризиком од преваре и да периодично оцени изложеност том ризику.

Ризик од преваре треба да буде укључен у план ревизије и у сваки појединачни ангажман ревизије да би се проценила адекватност контрола против преваре.

Интерни ревизори не би требало да истражују превару уколико немају специфично искуство и стручност потребну да то учине.

Виђења ИИА

Интерна ревизија је независно, објективно уверавање и консултантска активност осмишљена тако да дода вредност и унапреди пословање организације. Њена улога укључује откривање, спречавање и праћење ризика од преваре и бављење тим ризицима током ревизија и истрага.

Интерна ревизија треба да размотри где је у пословању присутан ризик од преваре и да кроз оцену ризика и планирање ревизије на одговарајући начин одговори ревидирајући контроле тих области, процењујући могућност за настанак превара и начин на који се у организацији управља ризиком од превара (Стандард 2120. А2). Интерна ревизија нема директну одговорност за спречавање превара које се дешавају у пословању. Та одговорност је на руководству, као првој линији одбране.

Од интерног ревизора не треба очекивати да има стручност особе чија је примарна дужност да истражи превару. Такве истраге најбоље спроводе они који су искусни да предузму такве задатке.

Интерна ревизија треба да користи своју стручност за анализу скупова података како би идентификовала трендове и шаблоне који би могли да укажу на превару и злоупотребу финансирања. Када тим за интерну ревизију не поседује искуство, организација треба да размотри регрутовање или ангажовање ресурса са довољно знања или стручности.

Организација треба да има одговарајући план одговора на преваре у коме се наводе кључне политике и методологије истраживања. Када постоји сумња у превару, план треба јасно да утврди улогу интерне ревизије и са њом повезане слабости у контролама.

Оперативно, интерна ревизија треба да има довољно знања о превари да би:

- Идентификовала црвене заставице које указују на то да је можда почињена превара.
- Разумела карактеристике преваре и технике које се користе да се почини превара, као и различите шеме и сценарија превара.
- Проценила индикаторе преваре и одлучила да ли је потребно предузимање даљих радњи или треба препоручити истрагу.
- Проценила ефикасност контрола за спречавање или откривање преваре.

Тамо где се прикупљају електронски докази, интерна ревизија треба да пружи уверавање да ли су испуњени потребни захтеви права приступа и законски захтеви.

Када је дошло до преваре, интерна ревизија треба да разуме како су настали пропусти у контролама и да идентификује могућности за побољшања. Требало би да размотри вероватноћу даљих грешака, преваре или неусклађености у целој организацији и да поново оцени трошкове уверавања у односу на потенцијалне користи.

ПЕТ ПИТАЊА

Управљање ризиком од преваре је нешто са чиме се свака организација суочава. Органи управљања и извршно руководство могу помоћи у разјашњавању улога у управљању ризиком од преваре, укључујући улогу интерне ревизије.

Ево пет кључних питања које органи управљања треба да поставе:

1. *Да ли организација има успостављен план одговора на преваре који описује кључне политике и методологије истраживања?*
2. *Ко, унутар организације, спроводи истраге о преварама?*
3. *Да ли је задатак интерне ревизије да идентификује где је присутан ризик од преваре, и да ли ревидира контроле у овим областима?*
4. *Када је дошло до преваре, да ли интерна ревизија истражује да би схватила зашто су контроле неуспешне и како могу бити побољшане?*
5. *Да ли је задатак интерне ревизије да истражује преваре, и ако јесте, да ли поседује одговарајући скуп вештина да спроведе такву истрагу?*

Многи фактори, укључујући и расположиве ресурсе, утичу на то како организације реагују на преваре. Неке организације, у оквиру активности интерне ревизије, укључују механизме за подизање свести о превари (проактивно) и механизме одговора (реактивно), а неки интерни ревизори могу и истраживати превару.

Ако се од интерне ревизије захтева да истражује превару, интерни ревизор треба да поседује потребне вештине и искуство да спроведе истрагу и изврши своју професионалну дужност без угрожавања истраге и пратећих доказа.

Истрага није типичан задатак интерне ревизије. Интерни ревизори треба да поступају са дужном професионалном пажњом (Стандард 1220) узимајући у обзир обим послова који је потребан да би се достигли циљеви ангажмана и повезану сложеност, материјалност или значај. Они треба да одлуче да ли су они ти који могу најбоље да спроведу истрагу или је боље да се ангажује интерни правни саветник, људски ресурси, квалификовани или сертификовани истражитељи превара, дигитални форензичари, или спољни стручњаци за истражне радње.

Закључак

Опасност од преваре је један од најчешћих изазова управљања са којим се организације суочавају без обзира на величину, делатност или локацију. Успостављање одговарајућих процедура интерних контрола које укључују одговарајући план одговора је основа у борби против преваре. Интерна ревизија поседује свеобухватно знање о контролама у организацији. Комбиновани приступ уверавању је кључ за разумевање недостатака у контролама који омогућавају појаву преваре.

Истраживања превара најбоље се спроводе од стране оних који су искусни да предузму такве задатке. Организације не треба да очекују да скуп вештина интерних ревизора укључује и истраживање превара. Уместо тога, интерна ревизија треба да подржи напоре руководства организације у борби против преваре пружањем потребних услуга уверавања о интерним контролама које су дизајниране да открију и спрече преваре. Ако су околности такве да захтевају од интерних ревизора да предузму улогу истражитеља, интерни ревизори треба да поступају са дужном професионалном пажњом.

Организације не треба да очекују да сет вештина интерних ревизора укључује и истраживање о преварама. Уместо тога, интерна ревизија треба да подржи напоре руководства организације у борби против преваре пружањем потребних услуга уверавања о контролама дизајнираним да открију и спрече превару.

О Становиштима

Институт интерних ревизора (ИИА) објавио је Становишта о кључним питањима значајним за интересне стране и практичаре са циљем заговарања здравог корпоративног управљања и обуке свих који су у њега укључени. Она пружају увид у различите аспекте процеса управљања и важну улогу интерне ревизије у побољшању процеса корпоративног управљања на свим нивоима и додавању вредности организацији. Становишта се развијају и прегледају током ригорозног процеса који тражи допринос и критику од стране професионалаца који се баве интерном ревизијом и осталих ИИА волонтера који опслужују ИИА Глобални Одбор за заступање, ИИА Одбор за Стандарде, ИИА Одбор за етику и професионалну одговорност.

О Институту интерних ревизора

Институт интерних ревизора је најпризнатији заступник професије интерне ревизије, едукатор, творац стандарда, смерница и сертификата. Основан је 1941. ИИА данас опслужује више од 190,000 чланова у више од 170 земаља и територија. Глобално седиште ИИА се налази у Лејк Мери, Флорида. За више информација посетите, www.theiia.org.

Заштита од одговорности

Институт интерних ревизора објављује овај документ у информативне и образовне сврхе. Овај материјал није намењен да пружи дефинитивне одговоре за специфичне појединачне околности и као такав једино је намењен да се користи као водич. Институт интерних ревизора препоручује да за сваки специфичан проблем увек тражите савет независног стручњака. Институт интерних ревизора не прихвата одговорност за било кога ко се ослања искључиво на ове смернице.

Ауторска права

Ауторска права © 2019 Институт интерних ревизора. Сва права задржана.

Превод на српски језик

Удружење интерних ревизора Србије објављује ову публикацију у марту 2020. године по одобрењу ИИА из 2019. године.

Текст Становишта превела: Тања Којадиновић, ОИР КОР

Рецензија превода: мр Милена Милојевић, ОИР ЈС, ОИР КОР и проф. др Јозефина Беке-Тривунац, ЦИА

Лектор: Нина Савичић, дипломирани филолог српског језика и књижевности

Јануар 2019.

Global Headquarters
The Institute of Internal Auditors
1035 Greenwood Blvd., Suite 401
Lake Mary, FL 32746, USA
Phone: +1-407-937-1111
Fax: +1-407-937-1101
www.globaliia.org